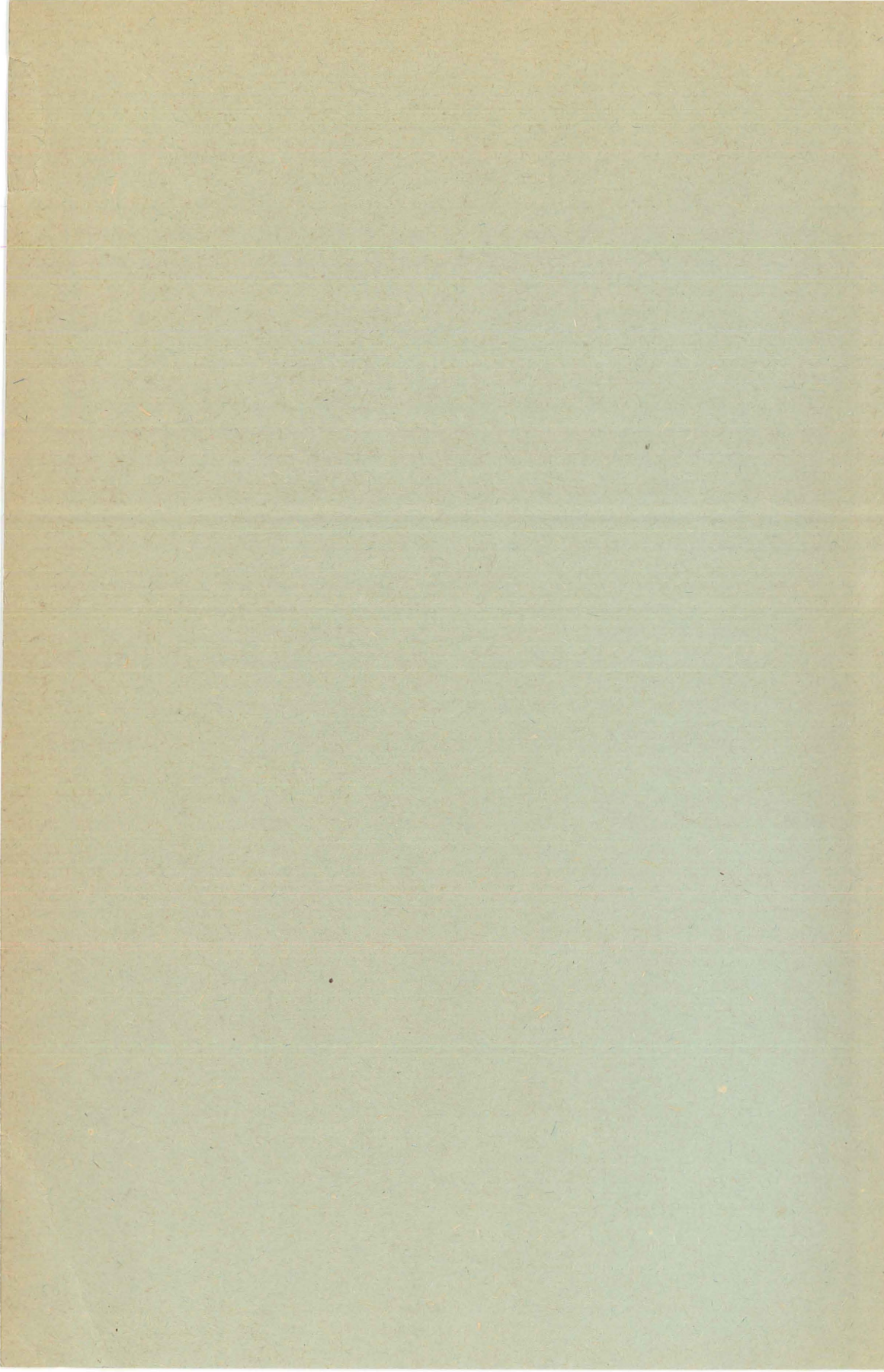

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1954 — Nr. 10.

BERETNING
om selfangsten, håkjerringfisket
og overvintringsekspedisjonen i 1954

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

A.s John Griegs Boktrykkeri, Bergen
1955

Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier
1954 — Nr. 10.

BERETNING
om selfangsten, håkjerringfisket
og overvintringsekspedisjonen i 1954

Utgitt av
FISKERIDIREKTØREN

A.s John Griegs Boktrykkeri, Bergen
1955

INNHold

	Side
Forord.....	5
Selfangst	
Deltaking (tab. 1 og 2).....	7
Fangstmengde og verdi (tab. 3 og 4).....	9
Fangsten på de enkelte feltene (tab. 5, 6, 7 og 8)	15
Newfoundlandfeltet	15
Vesterisen (Jan Mayen-feltet).....	17
Grønlandsstredet	19
Østerisen og Nordisen	19
Forlis (tab. 9).....	22
Prisene	22
Håkjerringfisket	24
Overvintring	24
Sommerekspedisjoner	24

FORORD

Beretningen om selfangsten, håkjerringfisket og overvintringseksedisjonene i 1954 er utarbeidet på samme grunnlag som de tidligere beretninger. I beretningen for året 1946 (Årsberetning vedkommende Norges Fiskerier 1946 — Nr. 4) er det forklart hvorledes selfangststatistikken kommer i stand.

For blant annet å undersøke statistikkens pålitelighet, ble det i 1954 i tillegg til oppgavene som kommer inn gjennom tollvesenet, også innhentet oppgaver fra rederiene. Oppgavene ble gitt på frivillig basis.

Sekretær Sverre Mollestad har stått for utarbeidelsen av denne beretning.

Bergen, i april 1955.

Klaus Sunnanå

Håvard Angerman.

SELFANGST

Deltaking (tab. 1 og 2).

I 1954 deltok det 66 fartøyer i selfangsten når en regner med hjelpefartøyet i Vesterisen. Det var således noen økning fra foregående år, da deltakingen var 59 fartøyer. Til sammenlikning kan nevnes at i 1952 deltok det 81, i 1951 80 og i 1950 73 fartøyer.

Av de fartøyene som deltok var 2 hjemmehørende i Finnmark, 36 i Troms, 2 i Nordland, 25 i Møre og Romsdal og 1 i Vestfold. Det var deltakingen fra Troms som gikk opp i forhold til foregående år, og dessuten deltok det ett fartøy fra Vestfold.

Tonnasjen av fangstflåten var i alt på 11.159 bruttotonn og 3.998 nettotonn. Foregående år var bruttotonnasjen 10.045 og nettotonnasjen 3.612 tonn. Gjennomsnittstørrelsen var i 1954 og 1953 henholdsvis 169 og 170 bruttotonn, mens nettotonnasjen i begge år var om lag 61 tonn. I forhold til før siste krig er det en betydelig økning i fartøyenes gjennomsnittstørrelse. Gjennomsnittsalderen av selfangstfartøyene er svært høy. Den er for 1954 beregnet til 27 år. En har da regnet med opprinnelig byggeår, og har altså ikke tatt hensyn til senere ombygninger. Følgende oppstilling viser for øvrig fartøyene fordelt etter byggeår:

Byggeår	Antall
Før 1900	3
1900—09	5
1910—19	24
1920—29	4
1930—39	6
1940—49	19
1950—54	5
I alt	<hr/> 66 <hr/>

To fartøyer hadde dampmaskin i 1954, mens resten hadde motor. Tallet på dampfartøyer i selfangstflåten har stadig vist tilbakegang. Dette fremgår tydelig av tab. 2 som viser forholdet mellom dampfartøyer og motorfartøyer for en del år i tidsrommet 1925 til 1954. Maskinenes størrelse var på gjennomsnittlig 338 HK.

Tabell 1. *Deltaking. Antall fartøyer, lasteevne og besetning da sesongen 1954 begynte, delt etter fartøyenes heimsted.*

Heimsted	Hele flåten			Herav dampfart.			Herav motorfart.		
	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann	Antall fartøyer	Lasteevne Nettotonn	Besetning antall mann
Vestfold-Nøtterøy	1	199	36	—	—	—	1	199	36
Borgund	1	56	18	—	—	—	1	56	18
Hareid	13	1119	297	—	—	—	13	1119	297
Herøy	3	127	49	—	—	—	3	127	49
Sande	1	27	14	—	—	—	1	27	14
Ulstein	1	61	20	—	—	—	1	61	20
Vartdal	4	296	79	1	75	19	3	221	60
Ålesund	2	94	36	—	—	—	2	94	36
Møre og Romsdal i alt	25	1780	513	1	75	19	24	1705	494
Borge	1	24	12	—	—	—	1	24	12
Hol	1	47	17	—	—	—	1	47	17
Nordland i alt ..	2	71	29	—	—	—	2	71	29
Balsfjord	1	13	11	—	—	—	1	13	11
Bjarkøy	4	151	62	—	—	—	4	151	62
Gratangen	4	129	61	—	—	—	4	129	61
Sørreisa	1	10	8	—	—	—	1	10	8
Tromsø.....	13	794	228	—	—	—	13	794	228
Tromsøysund	13	745	195	—	—	—	13	745	195
Troms i alt	36	1842	565	—	—	—	36	1842	565
Hammerfest	1	69	16	1	69	16	—	—	—
Kvalsund.....	1	37	12	—	—	—	1	37	12
Finmark i alt ..	2	106	28	1	69	16	1	37	12
Sum 1954	66	3998	1171	2	144	35	64	3854	1136
- 1953	59	3612	1002	2	144	35	57	3468	967
- 1952	81	4528	1411	2	144	35	79	4384	1376
- 1951	80	4360	1374	4	553	102	76	3807	1272
- 1950	73	3739	1164	2	541	69	71	3198	1095
- 1949	74	3243	1134	5	291	87	69	2952	1047
- 1948	61	2338	892	9	599	156	52	1739	736
- 1947	49	1923	679	12	775	197	37	1148	482
Årlig gj.snitt:									
1946—50	58	2475	858	7	518	184	51	1957	734
1936—40	69	3263	1062	24	1850	442	45	1413	620
1931—35	77	3707	1179	32	2210	554	45	1497	625
1926—30	110	5044	1479	43	2826	677	67	2218	802

Tabell 2. *Flåtens prosentvise sammensetning av dampfartøyer og motorfartøyer 1925—1954.*

	Prosentdel av samlet antall fartøyer		Prosentdel av samlet nettotonnasje	
	Damp	Motor	Damp	Motor
1954	3	97	4	96
1953	3	97	4	96
1952	2	98	3	97
1951	5	95	13	87
1950	3	97	14	86
1949	7	93	9	91
1948	15	85	26	74
1947	24	76	40	60
1946	21	79	34	66
1945	50	50	48	52
1939	33	67	48	52
1934	39	61	62	38
1929	44	56	60	40
1925	32	68	—	—

Det ble i alt foretatt 83 fangstturer. I dette tallet er også medregnet hjelpfartøyet «Norsel» som hadde en del fangst. Ingen fartøyer forliste så det ble innklarert fangst fra samme antall turer. Det var 49 fartøyer som foretok én og 17 fartøyer som foretok to fangstturer hver. I 1953 ble det innklarert fangst fra i alt 84 turer, i 1952 fra 97 og i 1951 fra 146 turer.

Fangsten foregikk ved Newfoundland (9 turer), i Vesterisen (41 turer), Grønlandsstredet (12 turer), Nordisen (6 turer) og Østerisen forøvrig (15 turer). Også i 1954 ble det søkt om konsesjon på selfangst i Kvitsjøen, men heller ikke dette året lyktes det å få utstedt leidebrev for fangst på dette felt.

I 1954 deltok det 1.173 mann i selfangsten mot 1.002 i 1953 og 1.411 mann i 1952. Besetningen pr. fartøy var gjennomsnittlig på 17 mann.

Fangstmengde og verdi (tab. 3 og 4).

Samlet fangstutbytte ble 259.194 dyr. Det var således ganske stor stigning fra foregående år da fangsten ble 195.236 dyr med omtrent samme antall fangstturer. Antall dyr pr. fangsttur ble hele 3.123 dyr mot 2.324 i 1953 og 2.682 i 1952. Det er imidlertid stor forskjell i antall dyr pr. fangsttur for de forskjellige fangstfelt.

Tabell 3. Fangstmengde og fangstverdi

	Antall turer	Grønlandssel			Klappmyss		
		I alt	Herav		I alt	Herav	
			Unge dyr ¹	Voksne dyr		Unge dyr ²	Voksne dyr
<i>Innklaveringssted:</i>		stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.
Bergen	1	8 795	2 135	6 660	16	16	—
Ålesund	37	79 298	50 927	28 371	52 672	28 830	23 842
Tromsø.....	45	80 937	34 068	46 869	34 109	27 673	6 436
<i>Heimsted:</i>							
Vestfold	1	8 795	2 135	6 660	16	16	—
Møre og Romsdal.	38	79 298	50 927	28 371	52 672	28 830	23 842
Nordland	2	570	420	150	2 604	2 363	241
Troms	41	78 532	33 571	44 961	28 205	22 686	5 519
Finnmark	1	1 835	77	1 758	3 300	2 624	676
I alt 1954	83	169 030	87 130	81 900	86 797	56 519	30 278
1953	84	160 260	96 431	63 829	32 451	25 987	6 464
1952	97	194 191	128 481	65 710	64 318	25 795	38 523
1951	146	222 413	128 054	94 359	141 970	68 285	73 685
1950	113	161 602	106 395	55 207	88 418	53 830	34 588
1949	110	122 058	74 927	47 131	59 618	52 047	7 571
1948	108	118 497	68 616	49 863	49 936	28 605	21 331
1947	86	73 067	46 685	26 382	54 855	32 148	22 707
1946	56	34 630	29 548	5 082	30 295	15 293	15 002
1945	14	—	—	—	3 275	500	2 775
1940	32	37 460	33 300	4 160	12 069	10 115	1 954
1939	81	88 138	76 255	11 883	40 485	18 919	21 566
1938	115	100 831	91 382	9 449	28 227	18 887	9 340
1937	123	66 385	55 603	10 782	62 373	36 641	25 732
Årlig gj.snitt:							
1946—50	95	101 967	65 234	36 733	56 624	36 385	20 239
1936—40	92	72 779	63 752	9 027	43 834	24 381	19 453
1931—35	117	129 520	101 365	28 154	50 146	28 216	21 930
1926—30	³	207 046	139 833	67 213	51 458	³	³

¹ Hårfaste kvitunger, andre årsunger samt gråsel. ² Blårygg, blågris, gris og overgangsdyr. ³ Ikke særskilt oppgitt.

etter innklaringssted og heimsted 1954.

Storkobbe	Hvalross	Snadd	Isbjørn			Samlet antall av disse dyr	Samlet spekk- produksjon	Verdi av alle fangst- produkter	Verdi av sel- fangernes hå- kjerringfiske	Selfangernes samlete bruttoutbytte
			I alt	Herav						
				Levende	Døde					
stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	stk.	tonn	1000 kr.	1000 kr.	1000 kr.
—	—	—	1	—	1	8 812	—	358	—	358
—	—	—	—	—	—	131 970	2 829	6 907	339	7 246
3 095	—	125	146	19	127	118 412	2 401	6 866	—	6 866
—	—	—	1	—	1	8 812	—	358	—	358
—	—	—	—	—	—	131 970	2 829	6 907	339	7 246
160	—	—	1	—	1	3 335	70	292	—	292
2 934	—	125	145	19	126	109 941	2 216	6 222	—	6 222
1	—	—	—	—	—	5 136	115	352	—	352
3 095	—	125	147	19	128	259 194 ⁴	5 230	14 131	339	14 470
1750	—	485	290	43	247	195 236	3 458	8 547	837	9 384
1472	45	50	81	13	68	260 157	5 953	10 150	492	10 642
5965	1253	791	269	33	236	372 661	8 439	27 208	442	27 650
4141	154	242	499	60	439	255 056	5 293	11 536	691	12 227
2607	630	501	218	24	194	185 632	3 371	9 461	1 196	10 657
2643	7	564	197	21	176	171 826	3 448	11 286	1 179	12 465
2340	6	274	194	28	166	130 736	2 810	9 728	1 409	11 137
2549	90	333	371	55	316	68 268	1 489	3 065	120	3 185
180	1	51	195	—	195	3 702	137	195	449	644
604	2	281	15	—	15	50 431	683	1 075	—	1 075
1447	234	314	108	6	102	130 726	2 591	1 560	175	1 735
3956	16	604	138	19	119	133 772	2 539	1 735	76	1 811
6780	78	1132	386	42	344	137 134	2 920	2 649	260	2 909
2856	177	383	296	38	258	162 303	3 282	9 015	919	9 934
3602	71	664	174	19	155	121 124	3 371	1 823	139	1 962
2535	223	238	126	9	117	182 788	3 265	1 983	³	1 983
2609	427	³	322	³	³	261 864	5 485	3 282	³	3 282

⁴ Dessuten har noen fangstskuter brakt med seg heim 76 kvitfisk. Verdien er tatt med i den oppførte verdi av fangstprodukter.

Av fangsten var 169.030 grønlandssel mot 160.260 året før. Fangsten av hårfaste kvitunger var likevel mindre enn året før, mens det var betydelig økning i fangsten av gammelsel. I alt utgjorde grønlandssel 65,2 pct. mot 82,1 pct. i 1953, 74,6 pct. i 1952 og 67,4 pct. av samlet antall dyr i 1939.

Fangsten av klappmyss økte sterkt fra foregående år. Den kom opp i 86.797 dyr mot bare 32.451 dyr foregående år. Unge dyr utgjorde vel 65 pct. av fangsten. En vesentlig del av de voksne dyrene tas under sommerfangsten i Grønlandsstredet.

Hvalross var også i 1954 totalfredet hele året (Kgl. resolusjon av 20. juni 1952).

Fangsten av storkobbe gikk opp fra 1.750 i 1953 til 3.095 i 1954. Fangsten av storkobbe pleier å variere ganske mye fra år til år. Av snadd ble det fanget 125 mot 485 året før. Fangsten av storkobbe og snadd foregår nesten utelukkende i Nord- og Østerisen.

Fangsten av isbjørn ble 147 dyr, hvorav 19 levende.

Spekkmengden gikk opp fra 3.458 tonn i 1953 til 5.230 tonn i 1954. Økningen i spekkmengde var større enn økningen i antall dyr fra foregående år. Dette kommer av sammensetningen av fangsten.

Prisene på selfangstproduktene har vist seg å være temmelig ustabile. I 1951 var prisene ganske høye, men falt sterkt i 1952. I 1953 hadde prisene igjen steget en del, og også fra 1953 til 1954 gikk prisene noe opp. Innklaringsverdien — den verdien som skipperen oppgir til tollvesenet ved innklaring — var i 1954 14.131.000 kroner. Dette er en betydelig økning i forhold til foregående år da innklaringsverdien var oppgitt til kr. 8.547.000. I 1952 var innklaringsverdien kr. 10.150.000 og i 1951 hele 27.2 millioner kroner.

I 1954 drev 8 selfangere kombinert selfangst og håkjerringfiske i Grønlandsstredet. Dette håkjerringfisket ga 128 tonn tran og 72 tonn lever til en verdi av 339 tusen kroner. Tilsammen ble således verdien av selfangsten og det håkjerringfisket som ble drevet i kombinasjon med selfangsten 14.47 millioner kroner. Foregående år var tilsvarende tall 9.38 millioner kroner.

— —

Som nevnt bygger statistikken på de oppgavene som gis til tollvesenet ved innklaring. Da fangsten vanligvis ikke er solgt på det tidspunkt innklaring foregår, er den verdien som oppgis selvsagt bare en anslagsverdi. For å undersøke mulighetene for å få bedre statistikk og for å kontrollere innklaringsoppgavene, ble det etter henstilling fra Selfangst-

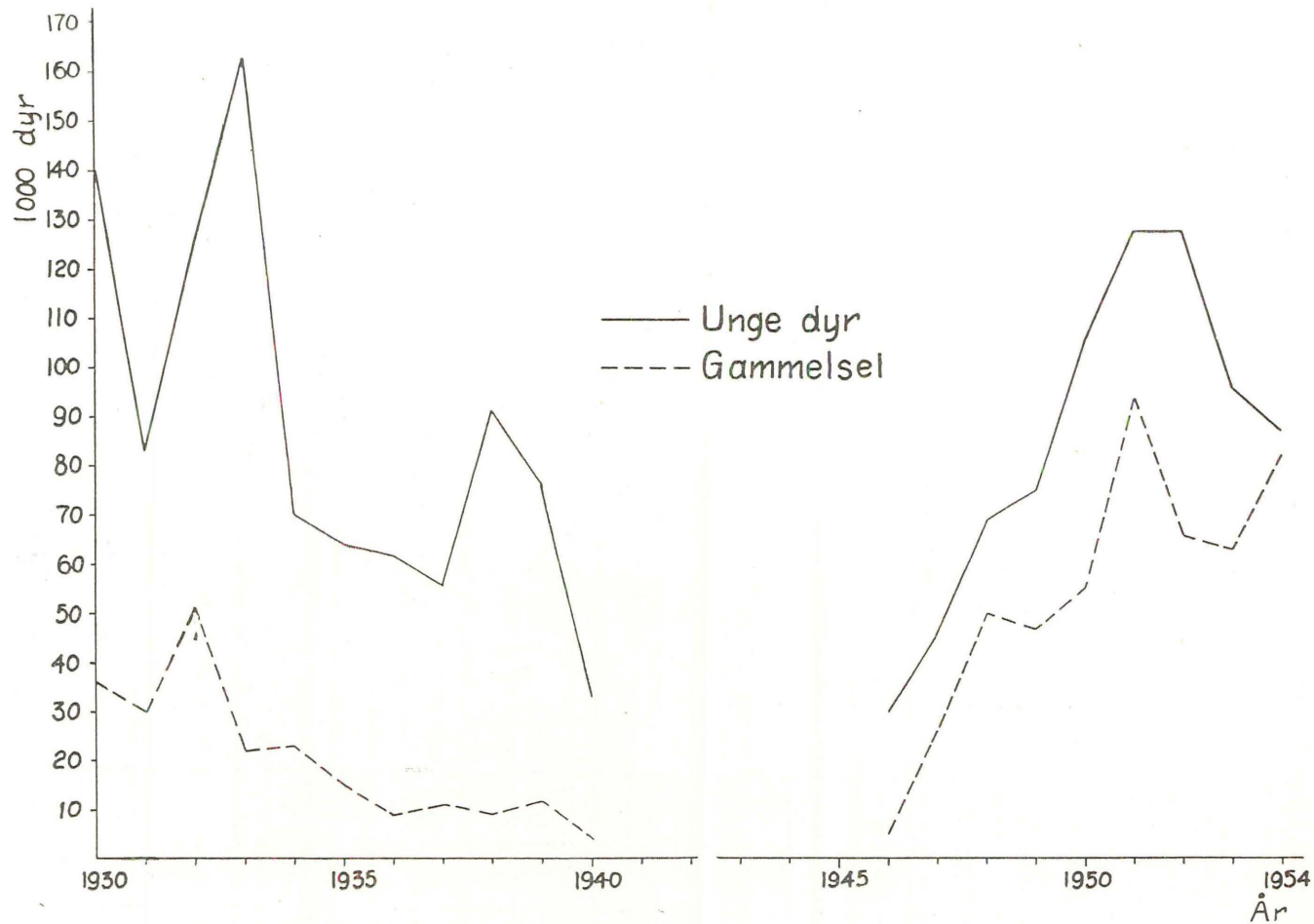

Fig. 1. Fangsten av grønlandssel 1930—54, fordelt på unge dyr og gammelsel.

Tabell 4. *Antall turer delt etter fangstverdiens størrelse 1939—1954.*

	Antall turer i alt	Herav med innklaringsverdi (i 1000 kr.) pr. fangsttur på:													
		Inntil 10	10,1- 25,0	25,1- 50,0	50,1- 75,0	75,1- 100,0	100,1- 125,0	125,1- 150,0	150,1- 175,0	175,1- 200,0	200,1- 250,0	250,1 300,0	300,1 500,0	500,1 1000,0	Over 1000
<i>Innklarert:</i>															
Bergen	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Ålesund	37	—	—	—	6	5	2	6	3	5	2	4	3	1	—
Tromsø	45	—	4	11	6	3	1	2	5	1	7	2	—	3	—
<i>Fangstfelt:</i>															
Newfoundland	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	4	—
Vesterisen	41	—	—	1	—	3	2	7	8	6	9	5	—	—	—
Grønlandsstredet	12	—	—	—	6	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Nordisen	6	—	1	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Østerisen	15	—	3	7	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I alt 1954	83	—	4	11	12	8	3	8	8	6	9	6	4	4	—
I alt 1953	84	3	6	20	19	11	7	4	3	3	2	—	4	2	—
- 1952	97	5	7	16	12	29	7	9	1	1	2	—	7	1	—
- 1951	146	6	9	17	11	17	10	11	9	20	9	10	9	6	2
- 1950	113	8	15	25	13	6	7	6	10	5	9	4	4	1	—
- 1949	110	24	13	19	7	9	5	15	3	3	5	4	3	—	—
- 1948	108	5	13	17	21	12	8	10	5	5	4	3	4	1	—
- 1947	86	4	8	17	6	10	11	5	5	6	8	4	2	—	—
- 1946	56	11	3	11	16	10	3	2	—	—	—	—	—	—	—
- 1945	14	8	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
- 1940	31	8	5	11	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
- 1939	81	13	44	19	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

rådet også innhentet oppgaver fra rederiene for 1954. Fiskeridirektoratet sendte derfor i begynnelsen av mars 1954 ut skjemaer som var utarbeidet spesielt for de nye oppgavene. Skjemaene ble sendt til Aalesunds Rederiforenings Selfangergruppe og Nord-Norges Rederiforening for distribuering til de medlemmene av de respektive foreninger som deltok i fangsten. Senere ble det fra Fiskeridirektoratet sendt nye skjemaer direkte til de som en ikke hadde mottatt oppgaver fra. En fikk likevel ikke inn oppgaver fra alle så det har ikke vært mulig å utarbeide totalstatistikk på grunnlag av de nye oppgavene. En har imidlertid foretatt en sammenligning for et utvalg på 31 turer som det var dobbelt sett oppgaver for. Det viste seg at avvikene i totaltallene var svært små for de to sett oppgaver. Det totale antall dyr lå således for innklaringsoppgavene omlag 2.5 pct. høyere enn etter oppgavene fra rederiene. Tar en imidlertid hensyn til de skinnene som var utsortert som vrak og således ikke var med i oppgavene fra rederiene, var avviket under en halv pct. Verdien lå etter innklaringsoppgavene omlag 4 pct. lavere enn etter oppgavene fra rederiene. Når det gjelder spesifiseringen på de forskjellige dyr, unge og eldre dyr, felter, osv. er avvikene noe større. Undersøkelsen for 1954 tyder imidlertid på at innklaringsoppgavene gir ganske gode tall både for mengde og verdi.

Fangsten på de enkelte feltene

(tab. 5, 6, 7 og 8).

Newfoundlandfeltet.

Det deltok bare 9 fartøyer i selfangsten ved Newfoundland i 1954, mens det deltok 11 de tre foregående år. Tonnasjen av fangstflåten var på 1.441 nettotonn, eller gjennomsnittlig 160 tonn. Mannskapet var på i alt 290 mann. Gjennomsnittlig innklaringsverdi ble omlag 535 tusen kroner pr. båt.

Tabell 5 viser deltakningen og tabell 6 fangstutbyttet. Til tross for mindre deltakelse ble fangstutbyttet noe større enn foregående år.

Første tillatte fangst dag var også i 1954 10. mars «på selfeltet øst for Newfoundland og i Belle Island stredet østenfor en linje, trukket mellom Armour Point og Flowers Cove» og til 5. mars «i Gulf of St. Lawrence-området vestenfor ovennevnte linje» (Kgl. resolusjon av 20. februar 1953).

Tabell 5. *Fartøyer som utklarerte for Newfoundlandfangst i 1954.*

Fartøyets reg. merke og navn	Lengde i fot	Tonnasje		Maskin		Heimsted	Beset- ning	Dato for utkla- rering	Dato for innkla- rering
		Brutto tonn	Netto- tonn	Mrk.	HK				
T-60-T «Polarcirkel»	153	545	200	motor	1200	Tromsø	35	24/2	19/5
T-91-T «Polarquest»	128	312	107	»	600	»	27	16/3	3/6
T-23-TD «Norbjørn»	145	554	214	»	1200	Tromsøys.	38	24/2	17/5
M-10-HD «Polaris»	152	435	153	»	1200	Hareid	35	20/2	21/5
M-12-HD «Polarbjørn» . .	123	292	105	»	660	»	24	25/2	17/5
M-14-HD «Polarstar»	150	424	149	»	900	»	36	16/2	26/4
M-31-HD «Jopeter»	166	486	209	»	1020	»	35	24/2	19/5
M-20-VD «Vesle-Kari» . .	125	307	104	»	600	Vartdal	24	23/2	17/5
V-13-N «Tottan»	165	475	198	»	900	Nøtterøy	36	27/2	29/5

Om vær- og fangstforholdene skriver Aalesunds Rederiforenings Selfangergruppe bl. a.: «Overseilingen var i år også delvis stormfull, men fartøyene kom fram til fangstdatoen. Foruten de sunnmørske selfangere deltok 3 av de store selfangerne fra Nord-Norge på dette felt (nordsiden) og en selfanger fra Tønsberg. Videre var det i år bare 4 newfoundlandske selfangere på nordsiden av Newfoundland, og 5 canadiske selfangere i Gulfen. Det var mye is på nordfeltet dette året, og skutene traff isbeltet ca. 150 n. mil fra land (Labrador). Det var imidlertid slakk is og skutene fikk bevegelsesfrihet. — Noen av de norske selfangerne hadde funnet fangstlegeret av whitecoat før første fangstdag og før observasjonsflyet rapporterte legeret. Hovedtyngden av selen befant seg dette år ca. 40 n. mil NO av Belle Island. Det var pent vær første fangstdag og en del av selfangerne tok bra fangst da, men allerede andre fangstdag ble det østlig snøstorm og denne rev opp isen, spredte fangstlegeret og presset fangsten kloss innunder land. Noen dager senere ble været bedre og man fikk fly til å lete opp fangsten. Samtlige norske selfangere var delaktig i felles flytjeneste sammen med de newfoundlandske. — Forholdene utviklet seg noenlunde tilfredstillende utover sesongen, og spesielt var det fine forhold i gammelfangsten. Alle norske selfangere fikk noenlunde full fangst ».

Fangstresultatet fremgår av tab. 6 og 7.

Vesterisen (Jan Mayen-feltet).

Til dette felt ble det i 1954 foretatt 41 fangstturer, hvorav 1 fra Finnmark, 19 fra Troms (medregnet hjelpefartøyet), 1 fra Nordland og 20 fra Møre og Romsdal. De fartøyene som deltok hadde en gjennomsnittlig størrelse på 55 nettotonn og en besetning på 17 mann.

I 1954 var det fastsatt både begynnelsesdato og avslutningsdato for fangsten, og dessuten utseilingsdato. Fangsten var tillatt i tiden 23. mars til 15. mai. Første tillatte dag for avreise fra Norge var 17. mars. Dessuten var det forbudt å foreta mer enn en fangsttur.

Om vær- og fangstforholdene skriver Aalesunds Rederiforenings Selfangergruppe bl. a.: «Det var mye is på feltet i år, idet den lå ca. 100 n. mil lenger øst enn som vanlig de siste årene. Isen lå atskillige mil øst for Jan Mayen. Det ble noe mildvær de første fangstdagene og de fleste selfangerne kom i fangst av klappmyss i området ved Jan Mayen. Senere fikk noen få skuter også bra med whitecoats. Det var nokså bra ansamlinger av klappmyss, og det skulle også vært et bra kast av whitecoats,

Tabell 6. *Newfoundlandsfangsten 1946—1954.*

	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Antall innklarte fartøyer	1	1	4	7	13	11	11	11	9
Antall fangstturer	1	1	4	7	14	11	11	11	9
<i>Grønlandssel i alt stk.</i>	6 894	9 081	27 480	56 451	101 705	134 004	130 037	114 470	127 696
Herav unge dyr	6 163	3 899	16 376	38 774	77 599	78 192	76 524	65 825	59 760
— voksne dyr	731	5 182	11 104	17 677	24 106	55 812	53 513	48 645	67 936
<i>Klapfmyss i alt</i>	801	—	2 618	109	3 507	8 227	768	5 201	2 449
Herav unge dyr	744	—	2 579 ¹	66	845 ²	6 574	712	4 012 ⁵	1 535
— voksne dyr	57	—	39	43	2 662 ³	1 653	56	1 189	914
Storkobbe	—	—	3	61 ⁴	1	—	—	—	1
Hvalross	—	—	—	623 ⁴	—	—	—	—	—
Isbjørn	—	—	1	—	1	—	—	5	1
<i>Dyr i alt</i>	7 695	9 081	30 102	57 244	105 214	142 231	130 805	119 676	130 147
Samlet spekkproduksjon, tonn	—	160,0	518,2	1 108,7	1 756,8	2 307,0	2 795,9	2 121,2	2 191,0
Samlet fangsverdi, 1 000 kr.	150	500	1 735	2 080	3 092	8 188	4 191	4 343	4 817

¹ Herav 2 150 blågris fanget i Grønlandsstredet. ² Herav 510 dyr fanget i Grønlandsstredet. ³ Herav 2 600 dyr fanget i Grønlandsstredet. ⁴ Fanget i Davisstredet. ⁵ Herav 1 600 blågris fanget i Vestisen.

men en stor del av dette ble ødelagt i en storm før fangstens begynnelse. Den 25. og 26. mars ble værforholdene dårlige, og dette hindret fangsten en del. Imidlertid ble fangstutbyttet ganske tilfredsstillende, og samtlige selfangere gikk hjem til Norge allerede omkring 20.—25. april. Båtene har sjelden full fangst på dette felt, men det er mere verdifulle pelsskinn her, og da man har fangsten uspekke i tanker og binger i rommet, kan man ikke ligge altfor lenge på feltet for å unngå forringelse av kvaliteten».

Av stor betydning for fangstflåten er hjelpetjenesten på dette felt. Den begynte i 1953 og både i 1953 og 1954 har «Norsel» gjort tjeneste som hjelpeskjip. Om hjelpetjenesten og de biologiske undersøkelser er det avgitt egne rapporter.

Fangsten kom opp i 95.020 dyr til en innklaringsverdi på 7.432 millioner kroner. Foregående år var fangsten 57.607 dyr og den oppgitte verdi ved innklaring 3.347 millioner kroner. Den nærmere spesifisering fremgår av tab. 7.

Grønlandsstredet.

Det ble foretatt 12 fangstturer til Grønlandsstredet, alle fra Møre og Romsdal. Foregående år ble det foretatt 18 fangstturer. Alle fartøyene som deltok hadde tidligere i sesongen fanget på andre felt. Som vanlig ble det også drevet en del håkjerringsfiske.

Gjennomsnittlig var de fartøyene som deltok på 58 nettotonn og med en besetning på 16 mann pr. fartøy. Fangstturenes lengde var gjennomsnittlig på 62 døgn og den oppgitte innklaringsverdi 85 tusen kroner.

For Grønlandsstredet (Danmarksstredet) var det i 1954 for første gang utferdiget fredningsbestemmelser. Det var således bare tillatt å fange klappmyss i tiden 1. juni til 10. juli (Kgl. resolusjon av 5. februar 1954).

Utbyttet av selfangsten ble på dette felt 18.292 dyr til en verdi av 1.022 millioner kroner. Dessuten ble det av selfangerne brakt hjem 128 tonn håkjerringtran og 72 tonn lever til en verdi av 339 tusen kroner. Nærmere spesifisering av fangsten fremgår av tab. 7.

Østerisen og Nordisen.

Det ble foretatt 21 fangstturer til disse felt, hvorav 6 til Nordisen og 15 til Østerisen. Alle fartøyene som deltok her var fra Nord-Norge. Det

Tabell 7. Selvfangsten og håkjerringfisket i 1954 fordelt på fangstfelt.

	Fangstfelt					I alt 1945	1953	1952	1951
	New found- land	Vester- isen	Nordisen	Østerisen	Grøn- lands- stredet				
<i>Selfangst:</i>									
Antall innklareringer	9	41	6	15	12	83	84	97	146
1. Grønlandssel i alt	127 696	29 116	570	11 648	—	169 030	160 260	194 191	222 413
Herav:									
a. Hårfaste kvitunger «	20 138	17 709	—	—	—	37 847	53 723	48 549	65 420
b. Under og etter hårskiftet «	34 411	6 136	420	835	—	41 802	29 065	60 311	48 726
c. Unge dyr (fjorårets og el- dre unger, gråsel)	5 211	440	—	1 830	—	7 481	13 643	19 621	13 908
d. Gammelsel	67 936	4 831	150	8 983	—	81 900	63 829	65 710	94 359
2. Klappmyss i alt	2 449	66 001	55	—	18 292	86 797	32 451	64 318	141 970
herav:									
a. Vårfødte unger (blårygg og blågris)	1 535	53 321	—	—	—	54 856	24 271	18 827	54 510
b. Unge dyr (gris og over- gangsdyr)	—	608	55	—	1 000	1 663	1 716	6 968	13 775
c. Voksne dyr	914	12 072	—	—	17 292	30 278	6 464	38 523	73 685
3. Storkobbe	1	2	1 288	1 804	—	3 095	1 750	1 472	5 965
4. Hvalross	—	—	—	—	—	—	—	45	1 253
5. Snadd	—	—	125	—	—	125	485	50	791
6. Isbjørn i alt	1	1	123	22	—	147	290	81	269
herav:									
a. Levende	—	—	18	1	—	19	43	13	33
b. Døde	1	1	105	21	—	128	247	68	236
7. Samlet antall av disse dyr ..	130 147	95 120	2 161	13 474	18 292	259 194	195 236	260 157	372 661
8. Spekk	2 191	1 832	116	325	766	5 230	3 458	5 953	8 439
9. Innklaringsverdi 1000 kr.	4 817	7 432	242	618	1 022	14 131	8 547	10 150	27 208

<i>Selfangernes håkjerringfiske:</i>										
Tran	tonn	—	—	—	—	128	128	373	205	166
Lever	«	—	—	—	—	72	72	116	42	17
Innklaringsverdi....	1000 kr.	—	—	—	—	339	339	837	491	442
<i>H�kjerringfart�yenes fangst:</i>										
Antall turer		—	—	2	—	4	6	1	1	35
Tran	tonn	—	—	37	—	40	77	53	11	161
Lever	«	—	—	28	—	42	70	—	—	321
Innklaringsverdi	1000 kr.	—	—	99	—	131	230	90	20	678

Tabell 8. *Fartøyenes størrelse, turenes varighet, fangstverdi og mannskap i gjennomsnitt for hvert fangstfelt.*

Fangstfelt	Antall turer i alt	Gj.snitt pr. fartøy		Gj.snitt pr. tur	
		Mannskap	Tonnasje	Varighet	Innklaringsverdi
			netto- tonn	døgn	1000 kr.
Newfoundland. . .	9	32	160	88	535
Vesterisen	41	17	55	35	181
Nordisen	6	9	19	62	40
Østerisen	15	12	26	57	41
Grønlandsstredet..	12	16	58	62	85
I alt 1954.	83	17	61	51	170
« 1953.	84	16	61	60	112
« 1952.	97	17	56	53	110

er de minste fartøyene som deltar på disse felt. Gjennomsnittlig var netto-tonnasje av de som deltok i Nordisen 19 tonn og i Østerisen 26 tonn.

Om is- og værforholdene skriver Nord-Norges Rederiforening bl. a.: «Is- og værforholdene var særdeles ugunstige først i sesongen. Det var derfor flere fartøyer som avbrøt fangstturen og hadde ikke balanse».

Heller ikke i 1954 hadde de norske selfangerne adgang til selfeltene som ligger innenfor det russiske konsesjonsområdet.

Utbyttet av fangsten i Nordisen ble 2.161 dyr til en innklaringsverdi på 242 tusen kroner. I Østerisen ble fangstutbyttet 13.474 dyr til en verdi av 618 tusen kroner. Den nærmere spesifisering av fangsten fremgår av tab. 7.

Forlis (tab. 9).

I 1954 forliste det ingen selfangstfartøyer. Tabell 9 gir en oversikt over totalforlisene siden 1926.

Prisene.

Prisene på selfangstproduktene har vist seg å være temmelig ustabile. I 1951 var prisene ganske høye, men falt sterkt til 1952. I 1953 hadde prisene igjen steget en del, og også fra 1953 til 1954 gikk prisene opp noe for de fleste sorter.

Tabell 9. Forlis siden 1926.

	Forliste			Av disse var heimhørende i							Forlis i % av hele flåten
	Damp-fartøyer	Motor-fartøyer	Antall fartøyer forlist i alt	Oslo	Rogaland og Aust-Agder	Møre og Romsdal	Trøndelag	Nordland	Troms	Finnmark	
1954	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1953	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1952	—	7	7	—	—	3	—	—	3	1	8.6
1951	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	1.3
1950	—	3	3	—	—	—	—	—	3	—	4.1
1949	—	3	3	—	—	1	1	—	1	—	4.1
1948	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1947	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1946	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	2.9
1945	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
I alt 1951—54..	—	8	8	—	—	4	—	—	3	1	2.8
» 1945—50..	1	6	7	—	—	2	1	—	4	—	2.3
» 1936—40..	6	21	27	—	1	9	—	1	15	1	7.9
» 1931—35..	8	16	24	1	—	12	—	—	11	—	6.2
» 1926—30..	11	39	50	—	1	14	—	4	28	3	9.1
» 1926—54..	26	90	116	1	2	41	1	5	61	5	6.2

For 1954 har en fått oppgitt følgende førstehandspriser på fangstproduktene:

Whitecoats (hårfaste kvitunger)	kr. 28—32 pr. stk.
« (nesten hårfaste)	« 28—30 « «
Blueback (blårygg)	« 75 « «
Blågris (hårfaste)	« 30—40 « «
Voksen grønlandssel (gammelsel, sadlers) — hårfaste	« 18—26 « «
Hårfaste klappmyss — lette	« 60 « «
« « — tunge	« 35 « «
Ikke hårfaste sadlers, bluebackgarvere og gråsel	« 16—20 « «
Ikke hårfaste klappmyss	« 17—18 « «
Lurv	« 18—20 « «
Storkobbe	« 2.50—3.— pr. kg.
Spekk	« 0.95—1.— « «

I tillegg til de prisene som er nevnt her ble det for pelsskinn som kunne anvendes naturell eller til lyse farger betalt kr. 20.— pr. stk. for blueback og kr. 5.— pr. stk. for whitecoat.

HÅKJERRINGFISKET.

I Grønlandsstredet ble det drevet kombinert selfangst og håkjerringfiske av 8 fartøyer i 1954. Dette håkjerringfiske ga 128 tonn tran og 72 tonn lever til en verdi av 339 tusen kroner. I 1953 brakte 15 kombinerte selfangst- og håkjerringfartøyer heim 373 tonn håkjerringtran og 116 tonn håkjerringlever til en verdi av 837 tusen kroner.

Utenom det håkjerringfisket som ble drevet av selfangerne, var det 6 fartøyer som drev håkjerringfiske i 1954. Av disse drev 4 i Grønlandsstredet og 2 i Nordisen. Fangstutbyttet av dette håkjerringfisket ble 77 tonn tran og 70 tonn lever til en innklaringsverdi av 230 tusen kroner. Foregående år ble det drevet utelukkende håkjerringfiske av bare ett fartøy.

Det samlede resultat av håkjerringfiske i fjerne farvann¹⁾ ble i 1954 205 tonn tran og 142 tonn lever til en samlet innklaringsverdi på 569 tusen kroner. En viser ellers til tab. 7.

OVERVINTRING.

Det ble innklarert fangstprodukter fra 4 overvintringsekspedisjoner i 1954, medregnet værvarslingsstasjonene på Jan Mayen og Hopen. De øvrige to innklarerte fra Grønland.

Etter de oppgavene en har fått fra tollkontorene ble fangsten: 506 hvitrev, 46 blårev, 22 isbjørner, 5 moskusskinn, 6 storkobber, 21 snadd og dessuten 5 fat spekk og 41 tønner røye.

SOMMEREKSPEDISJONER.

Det ble bare innklarert fangst fra noen amerikanske turister som drev jakt omkring Svalbard. Fangsten ble 15 isbjørner og 10 storkobber.

¹⁾ Tallene kan avvike noe fra oppgavene i «Norges Fiskerier» som også omfatter håkjerringfisket ved norskekysten.

